

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

The Development of Teacher Competency in Active Learning Management
using Phenomenon-Based Learning at Kalasinpittayasan School

พชรพล พันธุ์ประสิทธิ์^{1*} และเสนาห์ คำสมหมาย²

Phacharaphon Phanprasit^{1*} and Sanae Komsommai²

¹นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

²อาจารย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

^{1*}Master Student of Educational Administration Sripatum University, Khon Kaen Campus

²Lecturer from the Graduate College of Management Sripatum University, Khon Kaen Campus

*Corresponding Author Email: sanaekomsommay1111@gmail.com

Received: 23 February 2026 Revised: 6 March 2026 Accepted: 7 March 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ 2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ และ 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นการวิจัยแบบผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบ, แบบสัมภาษณ์, แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้, แบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษา และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมารวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยมาวิเคราะห์โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการใช้กลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูมีผลการพัฒนาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน 2) กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา มีการกำหนดเกณฑ์ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทำให้ในวงรอบที่ 1 มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน บรรลุการพัฒนา ซึ่งมีความสามารถอยู่ในระดับมากขึ้นไป และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน ยังไม่บรรลุการพัฒนา ซึ่งมีความสามารถในระดับปานกลาง และ 3) ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45, S.D. = 0.24$)

คำสำคัญ: การพัฒนาสมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Abstract

This research consists purposes were 1. to develop teachers' knowledge and understanding of active learning management based on a phenomenon-based approach at Kalasinpittayasan School 2. to enhance teachers' competencies in implementing active learning management based on a phenomenon-based approach at Kalasinpittayasan School and 3. to examine teachers' satisfaction with the development of competencies in active learning management based on a phenomenon-based approach. This research employed a mixed-methods design, integrating both quantitative and qualitative approaches. The research instruments included achievement tests, interview forms, learning management plan evaluation forms, educational supervision record forms and satisfaction assessment forms. The sample and target group consisted of 17 participants, selected through purposive sampling. The collected data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean and standard deviation, through statistical software. Qualitative data obtained from interviews were analyzed using content analysis. The findings revealed that 1) The implementation of development strategies, including self-directed learning and workshops, resulted in all teachers demonstrating higher post-development outcomes compared to their pre-development levels 2) Regarding the educational supervision strategy, criteria were established requiring participants to achieve at least a high level of competency in active learning management based on a phenomenon-based approach. In the first cycle, 8 participants successfully met the development criteria, demonstrating competencies at a high level or above, while 2 participants did not meet the criteria, as their competencies remained at a moderate level and 3) Teachers' satisfaction with the development of competencies in active learning management based on a phenomenon-based approach at Kalasinpittayasan School was, overall, at the highest level ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.24).

Keywords: Teacher Competency Development, Active Learning Management, Phenomenon-Based Learning

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทำให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจสมัยใหม่ผันแปรไปอย่างมีนัยสำคัญ เป็นสภาวะที่ถูกเรียกว่า “VUCA World” (นิตีพัฒน์ แก้วสกุล, 2563) ทำให้โลกเข้าสู่สังคมแห่งความรู้ เนื่องจากความรู้ใหม่เกิดขึ้นได้ทุกวัน สามารถรับความรู้ได้จากหลายช่องทางอย่างรวดเร็ว โดยมนุษย์ต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงนี้ และเตรียมความพร้อมต่อการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาที่จะเกิดขึ้น (พระณัฐภูมิ พันทะลี, 2563) การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ประเทศไทยจึงได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติข้างต้นมีเป้าหมายในการสร้างความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาจัดทำเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพราะการศึกษามีบทบาทในการสร้างความได้เปรียบบนเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากความจำเป็นในการสร้างความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ 2567-2568 เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาและการดำเนินงาน โดยให้จัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย ส่งเสริมให้ต่อยอดแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจำเป็นต้องสอดรับเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการตั้งคำถามนำไปสู่การหาคำตอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง (ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม, 2564)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้นำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายในเชิงสหวิทยาภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันสัมพันธ์กับชีวิตจริง (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) สามารถมองได้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อการบูรณาการเนื้อหาสาระเข้าด้วยกัน และนำไปสู่การพัฒนาการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ตรงกับสภาพความเป็นจริง เมื่อผู้เรียนสังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทใกล้ตัว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (เศรษฐรัฐ กองรัตน์, 2567) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำมาบูรณาการกับรายวิชาสังคมศึกษา ที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารและปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวกับผู้เรียน สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในทฤษฎีของสังคมทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมทักษะ ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาจากการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ (วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, 2565)

จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น ปีการศึกษา 2567 ร้อยละของนักเรียนที่ได้ระดับดีขึ้นไปในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 75.46 และ 74.87 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มลดลง และไม่ปฏิบัติตามค่าเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณารายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2567 พบว่า ร้อยละของนักเรียนที่ได้ระดับดีขึ้นไป ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 82.90 และ 82.26 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน (โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์, 2567) รวมทั้งผลการประกันคุณภาพภายนอกรอบห้า (พ.ศ. 2567-2571) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้เสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนาเทคนิควิธีการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2567)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ของครูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยิ่ง การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จะช่วยให้ครูมีเทคนิควิธีการสอนที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติของรายวิชาสังคมศึกษาที่มีเนื้อหาและข้อมูลเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถนำเหตุการณ์ทางสังคมเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมผ่านปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น ผู้วิจัยและคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จึงได้เสนอแนะให้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ จำเป็นจะต้องพัฒนาครูให้มีสมรรถนะที่สำคัญในการเป็นครือมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบเต็มตามศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

การบททวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษารายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะครู

ทัศนีย์ บุญแรง (2561) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาสมรรถนะครู หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ความสามารถในการสอนและการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู คุณธรรมความเป็นครู และบุคลิกภาพที่เหมาะสม

ราตรี วิเศษ (2561) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาสมรรถนะครู หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเกิดประสิทธิผล ช่วยนำองค์กรสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ

เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล (2563) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาสมรรถนะครู หมายถึง กรรรมวิธีการเพิ่มพูนสมรรถนะในการทำงานของบุคลากร ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ และพฤติกรรม รวมถึงการส่งเสริมให้มีอุปนิสัย เจตคติ สำคัญรับผิดชอบ และมีขวัญกำลังใจที่ดีต่อการทำงานอันจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาสมรรถนะครู หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และเจตคติ ให้แก่ครูอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตการทำงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูสามารถปรับตัวและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลาย ในเชิงสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีการภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้นักเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

พงศธร มหาวิจิตร (2562) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำความรู้ที่ใช้ในชีวิตจริงเป็นศาสตร์แบบองค์รวม ที่ไม่ได้แบ่งแยกศาสตร์ความรู้ การที่โรงเรียนพยายามจะแบ่งแยกความรู้ออกเป็น วิชาแบบเอกเทศนั้นยังจะเป็นการสร้างข้อจำกัดในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และห่างไกลโลกแห่งความเป็นจริง การศึกษาจึงควรเริ่มจากชีวิตจริงโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้ในบทเรียนกับชีวิตจริง และหลอมรวมศาสตร์ความรู้เข้าด้วยกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาโดยบูรณาการแบบสหวิทยาการ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง แนวทางการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงชีวิตจริงกับบทเรียนใช้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ฝึกทักษะการคิด และบูรณาการองค์ความรู้หลากหลายศาสตร์ เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้มาโดยสมัครใจ จำนวน 10 คน และ 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย (1) วิทยากร จำนวน 1 คน โดยขอความอนุเคราะห์วิทยากร คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์ อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (2) ผู้อำนวยการโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ให้ข้อมูลสำคัญในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ (3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน เป็นผู้บันทึก

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ก่อนการศึกษาด้วยตนเอง และหลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันและทำการสลับข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อประเมินความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ประเมินความสามารถด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) หัวแผนการจัดการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ 3) สารสำคัญ 4) สารการเรียนรู้ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 7) สื่อการเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.4 แบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเกิดความมั่นใจ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ประกอบด้วย 1) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ใช้ในการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าต่อการพัฒนา ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหาของการพัฒนา 2) ด้านกิจกรรมการพัฒนา และ 3) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ วงรอบที่ 1 ดำเนินการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้วยกลยุทธ์การศึกษาด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษา และวงรอบที่ 2 ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษา เครื่องมือทุกชิ้นผ่านการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษา และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 1-3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	ผลการพัฒนาครูด้านความรู้ความเข้าใจ (20 คะแนน)				ความแตกต่าง	
	ก่อนการศึกษาด้วยตนเอง		หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	10	50.00	19	95.00	9	45.00
คนที่ 2	9	45.00	17	85.00	8	40.00
คนที่ 3	9	45.00	16	80.00	7	35.00
คนที่ 4	10	50.00	19	95.00	9	45.00
คนที่ 5	8	40.00	18	90.00	10	50.00
คนที่ 6	10	50.00	18	90.00	8	40.00
คนที่ 7	7	35.00	19	95.00	12	60.00
คนที่ 8	10	50.00	18	90.00	8	40.00
คนที่ 9	7	35.00	15	75.00	8	40.00
คนที่ 10	9	45.00	19	95.00	10	50.00
เฉลี่ย	8.90	44.50	17.80	89.00	8.90	44.50

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาด้วยตนเอง มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดทำคู่มือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งมีเนื้อหาความหมายและแนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้เวลาการศึกษา 7 วัน ระหว่างวันที่ 3-9 กุมภาพันธ์ 2569 ซึ่งก่อนที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะได้รับคู่มือการศึกษาด้วยตนเอง ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะได้รับแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนการพัฒนาจำนวน 20 ข้อ ในวันจันทร์ ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2569 โดยมีผลการพัฒนาการศึกษาด้วยตนเอง

และผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ ใช้เวลา 1 วัน จัดขึ้นในวันพุธ ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2569 ณ ห้องประชุมกลุ่มบริหารงานวิชาการ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ ร่วมให้ข้อมูลสำคัญ ภายหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนา โดยเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันและทำการสลับข้อ ผล

การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ การศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า มีผลก่อนการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 44.50 และผลหลังการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 89.00 ความแตกต่างคิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน

ส่วนผลการนิเทศการศึกษา มีเป้าหมายให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน และเกิดความมั่นใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดำเนินการระหว่างวันที่ 12 - 16 กุมภาพันธ์ 2569 โดยมีนางสาวจิงคณา พิมพ์ยง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้นิเทศการศึกษา ประกอบด้วย การนิเทศการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน วงรอบที่ 1

ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
คนที่ 1	4.75	0.14	มากที่สุด
คนที่ 2	4.83	0.17	มากที่สุด
คนที่ 3	4.13	0.31	มาก
คนที่ 4	4.92	0.14	มากที่สุด
คนที่ 5	4.96	0.11	มากที่สุด
คนที่ 6	4.88	0.16	มากที่สุด
คนที่ 7	4.88	0.16	มากที่สุด
คนที่ 8	4.75	0.22	มากที่สุด
คนที่ 9	4.25	0.29	มาก
คนที่ 10	4.79	0.16	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.71	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการนิเทศการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง โดยมีผู้นิเทศให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ซึ่งทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ถูกต้อง ครบถ้วน โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ารายบุคคล พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 8 คน และระดับมาก จำนวน 2 คน

ตารางที่ 3 ผลการนิเทศการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน วงรอบที่ 1

รายการประเมิน	ผลการนิเทศการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า คนที่)										\bar{x}	S.D.	ระดับความสามารถ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.80	4.80	3.60	4.60	4.80	4.80	4.60	4.60	3.60	4.60	4.48	0.45	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	4.56	4.28	3.38	4.45	4.46	4.39	4.74	4.39	3.59	4.55	4.28	0.42	มาก
2.1 การเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ	4.40	4.20	3.20	4.40	4.40	4.60	4.40	4.20	3.00	4.40	4.12	0.52	มาก
2.2 การวิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน	4.75	4.75	3.25	4.25	4.50	4.25	5.00	4.25	3.50	4.75	4.33	0.54	มาก
2.3 การสืบเสาะหาความรู้	4.60	4.40	3.80	4.40	4.20	4.20	4.80	4.60	3.60	4.80	4.34	0.38	มาก
2.4 การสะท้อนคิด	4.50	3.75	3.25	4.75	4.75	4.50	4.75	4.50	4.25	4.25	4.33	0.46	มาก
3. การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้	4.75	4.50	3.50	4.75	4.75	5.00	4.50	4.75	3.25	4.25	4.40	0.55	มาก
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.25	4.25	3.50	5.00	4.75	4.50	5.00	5.00	3.50	4.50	4.43	0.54	มาก
เฉลี่ย	4.59	4.46	3.49	4.70	4.69	4.67	4.71	4.68	3.48	4.48	4.40	0.46	มาก
ระดับความสามารถ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด	ปานกลาง	มาก	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีระดับความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับคำชี้แนะจากผู้นิเทศการศึกษา นำผลมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้แม้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจะสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม แต่ยังมีกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน

ประสบปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผลการนิเทศการศึกษาทำให้ทราบว่า โดยรวมความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายบุคคล พบว่า ผลการนิเทศการศึกษาซึ่งสะท้อนความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกคน ยกเว้นผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 3 และ 9 อยู่ในระดับปานกลาง

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 จากกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง มีผลการพัฒนาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน มีความสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีระดับเหมาะสมมากที่สุด จำนวน 8 คน และระดับเหมาะสมมากจำนวน 2 คน มีความสามารถด้านจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการนิเทศการศึกษา ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้รายบุคคล ทำให้ทราบว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน บรรลุการพัฒนา และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน มีระดับความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่บรรลุการพัฒนา ดังนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ร่วมกันพิจารณาว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุผลให้ได้รับการพัฒนาต่อในวงรอบถัดไป เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้อย่างมีคุณภาพ กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา คือ การนิเทศการศึกษา ในวงรอบที่ 2

2. การพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ผลการให้คำปรึกษา มีเป้าหมายเพื่อให้ข้อเสนอแนะช่วยเหลือในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการดำเนินการในวันที่ 17-18 กุมภาพันธ์ 2569 โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้นิเทศให้คำปรึกษากับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 คน พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับการเสนอแนะให้ปรับปรุงด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพต่อไป

2.2 ผลการปรับปรุงแก้ไข มีเป้าหมายเพื่อผู้ร่วมศึกษาค้นคว่านำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยผู้นิเทศการศึกษา ให้คำปรึกษากับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทั้ง 2 คน พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีการปรับปรุงแก้ไขโดยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ดังผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการนิเทศการศึกษา และผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนา ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 4-5 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน วงรอบที่ 2

ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า	\bar{x}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
คนที่ 3	4.79	0.16	มากที่สุด
คนที่ 9	4.88	0.23	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.83	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.83, S.D. = 0.17$)

ตารางที่ 5 ผลการนิเทศการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน วงรอบที่ 2

รายการประเมิน	ผลการนิเทศการศึกษา		\bar{x}	S.D.	ระดับความสามารถ
	คนที่ 3	คนที่ 9			
1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้	4.80	4.80	4.80	0.00	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	4.61	4.49	4.55	0.06	มากที่สุด
2.1 การเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ	4.40	4.60	4.50	0.10	มาก
2.2 การวิเคราะห์หรือลดประโยชน์ของบทเรียน	4.50	4.25	4.38	0.13	มาก
2.3 การสืบเสาะหาความรู้	4.80	4.60	4.70	0.10	มากที่สุด
2.4 การสะท้อนคิด	4.75	4.50	4.63	0.13	มากที่สุด
3. การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้	4.50	4.75	4.63	0.13	มากที่สุด
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.75	5.00	4.88	0.13	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.67	4.76	4.71	0.05	มากที่สุด
ระดับความสามารถ	มากที่สุด	มากที่สุด	มากที่สุด		

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการนิเทศการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 คน ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.05$)

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหาของการพัฒนา	4.76	0.22	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการพัฒนา	4.65	0.25	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้	4.77	0.27	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.72	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.24) ซึ่งจะสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์การพัฒนา การนิเทศการศึกษา ผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุการพัฒนา สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดได้ทั้ง 2 คน ซึ่งมีผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาที่นำมาใช้ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า จากการใช้กลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ครูมีผลการพัฒนาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน

2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า กลยุทธ์การนิเทศการศึกษามีการกำหนดเกณฑ์ให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทำให้ในวงรอบที่ 1 มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 8 คน บรรลุการพัฒนา ซึ่งมีความสามารถอยู่ในระดับมากขึ้นไป และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน ยังไม่บรรลุการพัฒนา ซึ่งมีความสามารถในระดับปานกลาง ผู้วิจัยและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงร่วมกันพิจารณาว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุผลให้ได้รับการพัฒนาต่อในวงรอบถัดไป และวงรอบที่ 2 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุการพัฒนา สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 คน ผ่านการให้คำปรึกษาและการปรับปรุงแก้ไข

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.24) ซึ่งจะสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์การพัฒนา การนิเทศการศึกษา ผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุการพัฒนา สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์

เป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดได้ทั้ง 2 คน ซึ่งมีผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาที่นำมาใช้ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า ครูมีผลก่อนการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 44.50 และผลหลังการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 89.00 ความแตกต่างคิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน สะท้อนว่ากลยุทธ์การศึกษาด้วยตนเอง ได้จัดทำคู่มือการศึกษาด้วยตนเองครอบคลุมเนื้อหาของการพัฒนา เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยวิทยากรได้เสริมประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับจากรูธมน รัตนมาลี (2568) ได้วิจัยโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า การศึกษาด้วยตนเองและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่งผลให้ครูที่รับการพัฒนามีคะแนนหลังการพัฒนาสูงกว่า การพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับทิตินา แคมมณี (2564) ที่มองว่าการศึกษาดูด้วยตนเอง ทำให้สามารถวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนได้อย่างเหมาะสม ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ได้ชัดเจน ร่วมเรียนรู้ไปและติดตามประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ละเอียด เอี่ยมสุวรรณ (2556) ชี้ให้เห็นว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีที่ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความเข้าใจและเรียนรู้ผ่านการฝึกฝน ซึ่งเป็นประโยชน์และทำให้เกิดความพร้อมสำหรับการนำไปปฏิบัติงานจริง

2. ผลการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า ในวงรอบที่ 1 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และสามารถจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก โดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบรรลุเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 8 คน และยังไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 2 คน ซึ่งผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับการเสนอแนะให้ปรับปรุงด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความถูกต้องและเหมาะสม จนทำให้ในวงรอบที่ 2 มีความสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องด้วยการใช้การนิเทศการศึกษา ผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข เกิดความมั่นใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ สอดคล้องกับยุภาลัย มะลิซ้อน (2563) ชี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์พัฒนาสมรรถนะครูด้วยการนิเทศ ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและมีพฤติกรรมการสอนดีขึ้นตามลำดับ เช่นเดียวกับธนัตถ์พร โคจรานนท์ (2565) มองว่ากระบวนการนิเทศทำให้ครูโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม มีผลการประเมินด้านทักษะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และด้านคุณภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2552) ได้กล่าวว่าการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น ดังจะเห็นได้จากการใช้กระบวนการนิเทศการศึกษาในวงรอบที่ 2 สำหรับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุการพัฒนา จนทำให้สามารถบรรลุผลการพัฒนาได้ในที่สุด และสอดคล้อง

กับปรัชญา รัตปัญญา และคณะ (2568) ที่ว่าการนิเทศน์ว่าเป็นแนวทางสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพราะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นได้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทั้ง 3 กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการทำให้การพัฒนาครูส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน สามารถเชื่อมโยงแนวคิดสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับปัทมศักดิ์ นุ่นชุมพล (2568) พบว่า วิธีการพัฒนาครูด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ เป็นรูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของโรงเรียนในเครือข่ายศิริรัฐนิคม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ทำให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ Firdissa Jebessa Aga (2024) มองว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีบทบาทสำคัญในเชิงปฏิบัติ เพราะได้สร้างการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของครู ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง เช่นเดียวกับสุวิมล ว่องวานิช (2557) ที่กล่าวว่าการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเปิดให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการทำวิจัยการประยุกต์ใช้การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานที่มีประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น รวมไปถึง Karen Venturini, et al. (2024) ชี้ให้เห็นว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยส่งเสริมการสร้างกลุ่มที่ทำงานร่วมกันให้มีส่วนร่วมและกระตือรือร้น โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน ซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อค้นพบ หรือองค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 2 วนรอบ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ ขั้นตอนวิเคราะห์อรรถประโยชน์ของบทเรียน ขั้นตอนสืบเสาะหาความรู้ และขั้นตอนสะท้อนคิด 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 3 กลยุทธ์ ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา ทำให้เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการใช้ปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและเชื่อมโยงชีวิตจริงที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในขั้นตอนการเลือกปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการให้เกิดความหลากหลายในการนำไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรนำรูปแบบการนิเทศแบบให้คำปรึกษาไปใช้ในการพัฒนาครูรายบุคคล โดยเฉพาะครูที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนา เพื่อให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับที่เฉพาะเจาะจงและสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ตรงประเด็น

1.3 ควรมีการเผยแพร่ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปยังเครือข่ายในระดับต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เทคนิค วิธีการหรือรูปแบบอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายและเป็นแบบอย่างที่จะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรสำหรับการนำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาและวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นสารสนเทศและศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ รัตนาภรณ์. (2568). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์. *วารสารสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(3), 639-655.
- เชษฐรัฐ กองรัตน์. (2567). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(3), 1701-1720.
- ณัฐฐา รัตนปัญญา และคณะ. (2568). ความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 10(2), 282-294.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล. (2563). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ พื้นฐานแนวคิดเพื่อการปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(2), 251-263.
- ทัศนีย์ บุญแรง. (2561). *การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. (รายงานการวิจัย). ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธันต์พร โคจรานนท์. (2565). การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(3), 32-41.

- นิติพัฒน์ แก้วสกุล. (2563). *การบริหารการศึกษาในยุค VUCA*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญาภรณ์ นุ่นชุมพล. (2568). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของโรงเรียนในเครือข่าย ศิริรัฐนิคม 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 8(4), 155-170.
- พงศธร มหาวิทยาลัย. (2562). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุก ในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(2), 73-90.
- พระณัฐภูมิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มน้ำโขง*, 3(2), 44-55.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์). สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: มหาสารคาม.
- ราตรี วิเศษ. (2561). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โรงเรียนอนุบาลโพธิ์นาแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. (วิทยานิพนธ์). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร: สกลนคร.
- โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2567*. กาฬสินธุ์: โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์.
- ละอียด เอี่ยมสุวรรณ. (2556). *คู่มือการตรวจสอบผลการดำเนินงานโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกรมควบคุมโรค.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2565). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เชื่อมโยงการบูรณาการข้ามศาสตร์ ในห้องเรียนของครูสังคมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 22(2), 1-13.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *รายงานการอบรมหลักสูตร Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner the Normal Lyceum of Helsinki ในสัมมนาการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2567). *เอกสารรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2567 - 2571) โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุวิมล ว่องวานิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพรรณ บุตรกัตถุญ. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 46(2), 348-365.

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. (2552). *กระบวนการนิเทศภายใน*. กรุงเทพฯ: อักษรบริการ.

Firdissa Jebessa Aga. (2024). Teachers' Doing Action Research, Learning and Changing: Claims and Practicality. *i.e.: inquiry in education*, 16(1), 2.

Karen Venturini, et al. (2024). Action learning in public administration education: learning (evidence) from an action research case study. *Journal of Workplace Learning*, 36(6), 443-459.

Kemmis, and McTaggart, R. (1988). *The Action research planner*. (3rd ed). Geelong: Deakin University, Australia.